[2024] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 510 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 843

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ

ਬਨਾਮ

ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਚਾਰੀਆ ਆਦਿ।

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4314-4316)

06 ਨਵੰਬਰ 2024

[ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ* ਅਤੇ ਅਗਸਟੀਨ ਜਾਰਜ ਮਸੀਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 - ਧਾਰਾ 3, 4, 44 (1) (ਬੀ), 65 ਅਤੇ 71 - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 197 - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਉਚਿਤਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਧਾਰਾ 197 (1) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ - ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ - ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ - ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਵਲ ਹਨ ਨੌਕਰ - ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ।

---

* ਲੇਖਕ

ਧਾਰਾ 197 (1) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਪੀਐਮਐਲਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 71 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ - ਧਾਰਾ 65 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਪੀਐਮਐਲਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ - ਧਾਰਾ 65 ਵਿੱਚ 'ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਵਿੱਚ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ - ਇਸ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ - ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 71 (1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19)

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਸ.197 - ਉਦੇਸ਼:

ਆਯੋਜਿਤ: ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ - ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ - ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] ਪੰਨਾ 10 ਐਸਸੀਆਰ 197 : **(2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1;** *ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ* [2003] 3 ਐਸਸੀਆਰ 746 : **(2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 202 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਐਸਐਸ ਧਨੋਆ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [1981] 3 ਐਸਸੀਆਰ 864 : **(1981) 3 ਐਸਸੀਸੀ 431;** *ਮੁਹੰਮਦ. ਹਾਦੀ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਹਾਦੀ ਰਾਜਾ ਵਿ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* **[1998]** 3 ਐਸਸੀਆਰ 22 : **(1998) 5 ਐਸਸੀਸੀ 91;** *ਪੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ* [2001] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1119 : **(2001) 6 ਐਸਸੀਸੀ 704 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002; ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 65; ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 71; ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 197; ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ; ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ; ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨਿਭਰਾ; ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ।

ਕੇਸ ਉੱਠਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4314 4316 2016 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 3988 ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2018 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 11942 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 2253 ਵਿੱਚ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਸੂਰਿਆਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਰਾਜੂ, ਏਐਸਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਅੰਨਮ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਰੋਰੀਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਭਿਆ ਨਾਥ ਦਾਸ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਦੁਸ਼ੀ ਗਰਗ, ਬੀਸੀ ਭੱਟ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ.

ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਪੀਐਮਐਲਏ') ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਚਾਰੀਆ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ) ਅਤੇ ਆਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਦਾਸ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ)।

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਚਾਰੀਆ ਆਦਿ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ')। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ

2. ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸਵੀ ਰਾਜੂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ।

3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ') ਦਾ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ***ਐਸ.ਐਸ. ਧਨੋਆ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਿੱਲੀ*** ਅਤੇ ***ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਦੀ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਹਾਦੀ ਰਾਜਾ ਵਿ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ.***[2] ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ***ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

---

1. 1981] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 864: (1981) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 431
2. [1998] 3 ਐਸਸੀਆਰ 22 : (1998) 5 ਐਸਸੀਸੀ 91

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ.[3] ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

4. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉਕਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਮੈਮੋਰੰਡਮ") ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 70 ਅਤੇ 71 (ਬੀ) ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

<u>ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ</u>

5. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) (ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 2023 ਦੀ ਧਾਰਾ 218 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

> **197. ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।**
>
> **(1)** ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜੱਜ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ -
>
> (ਏ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸੀ;
>
> (**ਬੀ**) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ:

---

3. [2006] ਪੂਰਕ। 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 197: (2007) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਲਈ, "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ "ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।]

ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 166ਏ, ਧਾਰਾ 166 ਬੀ, ਧਾਰਾ 354, ਧਾਰਾ 354 ਏ, ਧਾਰਾ 354 ਬੀ, ਧਾਰਾ 354 ਬੀ, ਧਾਰਾ 354 ਸੀ, ਧਾਰਾ 354 ਡੀ, ਧਾਰਾ 370, ਧਾਰਾ 375, ਧਾਰਾ 376 [ਧਾਰਾ 376 ਏ, ਧਾਰਾ 376 ਏਬੀ]

ਧਾਰਾ 376 ਸੀ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀਏ, ਧਾਰਾ 376 ਡੀਬੀ] ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 509 (1860 ਦਾ 45)।]

6. ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7. "ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 9 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,* [4] ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

> **"9..... ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।**

---

4. [2003] ਸਪ. 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 746: (2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 202

ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਵਾਧੂ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 197 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਐਕਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੇ ਐਕਟ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਟੈਸਟ ਇਹ ਵਿਚਾਰਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਹਰ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8. *ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ,* [3] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"38. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਚਾਰੀਆ ਆਦਿ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪੜਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀ. ਐੱਮ. ਐੱਲ. ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉੱਭਰੇਗਾ।

9. ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਕੈਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਸੀ ਪਰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ

ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 (ਏ) ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਬਕਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਤਹਿਤ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

11. ਧਾਰਾ 197 (1) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

12. ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਹਾਦੀ ਰਾਜਾ,* [2] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸਰਵੈਂਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

13. ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਈਐਸ ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ (ਰਾਜ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਦੂ ਟੈਕ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਐਸਈਜੇਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ 250 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਇੰਦੂ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਕੈਡ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਨ, ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਈ.ਐਸ.ਜਗਨ ਮੋਹਨ ਰੈੱਡੀ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਜਲ ਸਰੋਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕਾਗਨਾ ਨਦੀ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਅਲਾਟ ਕਰਕੇ ਇੰਡੀਆ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ।

14. *ਪੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਕੇ. ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ, ਪੈਰਾ*[5] ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ 5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ:

> **"5.** ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਹੈ।

---

5. [2001] 3 SCR 1119 : (2001) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 704

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਚਾਰੀਆ ਆਦਿ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: "ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ"। **ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।** ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, **ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਮ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਇੰਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ।**

"15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਜਾ ਸਿਰਫ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸ਼ਾਇਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਾਜਬ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ, ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ.

15. ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਦੂ ਟੈਕ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ 250 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 197 (1) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਪੀਐਮਐਲਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

16. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀਐਮਐਲਏ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਅਤੇ 71 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰਕਰਨ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਕੁਰਕਕਰਨ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

> **"65. ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ** ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ, ਜ਼ਬਤ, ਜ਼ਬਤ, ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।
>
> **"71. ਇਸ ਐਕਟ** ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

17. ਧਾਰਾ 65 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਪੀਐਮਐਲਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। 'ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਵਿੱਚ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 197 (1) ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

18. ਧਾਰਾ 71 ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 65 ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 71 (1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 197 (1) ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 71 ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 65 ਦੁਆਰਾ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 71 ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਧਾਰਾ 71 ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਜੇ ਧਾਰਾ 71 ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ 65 ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।

19. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਪੀ ਅਚਾਰੀਆ ਅਤੇ ਆਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਦਾਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 (1) ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ

ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ.

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ

ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਅੰਕੀਤ ਗਿਆਨ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016